

Sygn. akt II DOW 30/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Bednarek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Sławomir Niedzielak

Ławnik SN Jolanta Jarząbek

Protokolant Anna Rusak

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla (...) okręgu regionalnego Magdaleny Blank
w sprawie prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. – B. S.
obwinionej o popełnienie deliktu dyscyplinarnego z art. 137 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2017 r., poz. 1767 ze zm.)

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na rozprawie w dniu 24 lutego 2022 r.
odwołania wniesionego przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla (...) okręgu regionalnego
od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 9 października 2020 r., sygn. PK I SD (...)

o r z e k a:

I. utrzymuje w mocy zaskarżone orzeczenie;

II. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Prokurator B. S. została obwiniona o to, że w toku nadzorowanego przez nią, jako referenta sprawy postępowania przygotowawczego o sygnaturze 1 Ds (...) Prokuratury Rejonowej w W. w sposób oczywisty i rażąco naruszyła przepisy art. 219 § 1 k.p.k., art. 224 § 2 k. p. k. oraz art. 227 k.p.k. w ten sposób, że wydała w

dniu 22 września 2014 r. w W. dwa oczywiście niezasadne postanowienia o przeszukaniu siedziby Głównego Inspektoratu Farmaceutycznego w W. oraz (...) Wojewódzkiego Inspektoratu Farmaceutycznego w B., w celu zabezpieczenia wszelkiej dokumentacji odnośnie prowadzonych postępowań administracyjnych i innych, dotyczących W. sp. z o. o. z siedzibą w W. w formie papierowej, elektronicznej oraz dźwiękowej, a w dniu 17 października 2014 r. oczywiście niezasadne postanowienie o przeszukaniu (...) Wojewódzkiego Inspektoratu Farmaceutycznego w B., w celu zabezpieczenia wszelkiej dokumentacji dotyczącej prowadzenia szkoleń dla Wojewódzkich Inspektorów Farmaceutycznych w kraju przez Główny Inspektorat Farmaceutyczny w W. w zakresie dotyczącym wszczynania, zasad prowadzenia, zasad postępowania dowodowego oraz cofania zezwoleń na prowadzenie apteki ogólnodostępnej w związku ze stwierdzonymi sprzedażami w ramach tzw. odwróconego łańcucha dostaw, podczas gdy brak było podstaw do przyjęcia, że żądane dokumenty nie zostaną dobrowolnie wydane na podstawie art. 217 § 1 i 2 k.p.k., a zabezpieczenie dokumentacji, w tak szerokim zakresie i w tak różnych postaciach wykraczało poza przedmiot postępowania przygotowawczego oraz groziło dezorganizacją pracy organu państwowego, a ponadto bezpodstawnie zleciła wykonanie tych postanowień przy udziale pełnomocnika pokrzywdzonej półki, przez co użyte zostały oczywiście niewspółmierne środki do osiągnięcia zamierzonych celów postępowania przygotowawczego tj. o dopuszczenie się deliktu dyscyplinarnego z art. 137 § 1 Ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze (t.j. 2017.1767. z późn. zm.).

Orzeczeniem z dnia 20 października 2020 r. Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, w sprawie o sygn. PK I SD. (...) uniewinnił obwinioną od popełniania zarzucanego jej deliktu dyscyplinarnego.

W uzasadnieniu Sąd I instancji wskazał, że brak jest podstaw do przypisania deliktu dyscyplinarnego prokurator B.S., wobec braku jego znamion. Sąd a quo nie dopatrywał się naruszenia prawa przez prokurator B. S., aby było one oczywiste i rażące. Sąd I instancji wskazał, że za oczywistą obrazę prawa uznaje się błąd łatwy do stwierdzenia, popełniony mimo, iż znaczenie naruszonego przepisu nie powinno nasuwać wątpliwości nawet u osoby o przeciętnych kwalifikacjach prawniczych, a zastosowanie nie wymaga głębszej analizy. O tym, czy obraza prawa przez prokuratora jest rażąca, decydują oceniane na tle konkretnych okoliczności, negatywne skutki naruszenia prawa w sferze interesów uczestnika postępowania lub wymiaru sprawiedliwości. Jako rażące we wskazanym znaczeniu nie są jednak co do zasady kwalifikowane, bez względu na stopień ich oczywistości i wagę, a więc choćby stanowiły bezwzględną podstawę uchylenia orzeczenia, naruszenia proceduralne podlegające korekcie w toku kontroli wywołanej wniesieniem środków zaskarżenia

Powyższe orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego w całości na niekorzyść obwinionej zaskarżył Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego dla (...) okręgu regionalnego. Na podstawie art. 438 pkt I k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. 2019.740 ze zm.) orzeczeniu zarzucając obrazę przepisu prawa materialnego, a to art. 137 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze polegającą na niezasadnym i skutkującym uniewinnieniem od popełnienia zarzuconego deliktu dyscyplinarnego uznaniu, że przypisanie obwinionej prokurator B. S. zachowania takiego, jak wydanie w dniu 22 września 2014 r. i 17 października 2017 r. oczywiście niezasadnych postanowień o przeszukaniu siedziby Głównego Inspektoratu Farmaceutycznego w W. oraz (...) Wojewódzkiego Inspektoratu Farmaceutycznego w B., w celu zabezpieczenia wszelkiej dokumentacji w formie papierowej, elektronicznej i dźwiękowej, dotyczącej prowadzonych postępowań administracyjnych związanych z W. sp. z o. o. z siedzibą w W. oraz w celu zabezpieczenia wszelkiej dokumentacji dotyczącej prowadzonych szkoleń dla Wojewódzkich Inspektorów Farmaceutycznych w kraj u przez Główny Inspektorat Farmaceutyczny w W., a ponadto bezpodstawne wykonanie tych postanowień przy udziale pełnomocnika pokrzywdzonej spółki, nie wyczerpuje znamion przewinienia dyscyplinarnego i nie stanowi oczywistej i rażącej obrazę przepisów prawa art. 219 § 1 k.p.k. , art. 224 § 2 k.p.k. oraz art. 227 k.p.k., podczas, gdy całokształt poczynionych w sprawie ustaleń prowadzi do odmiennego stanowiska, że brak było podstaw do przyjęcia, iż żądane dokumenty nie zostaną dobrowolnie wydane na podstawie art. 217 § 1 i 2 k.p.k., a ponadto zabezpieczenie dokumentacji w tak szerokim zakresie i w tak różnych postaciach wykraczało poza przedmiot postępowania przygotowawczego oraz groziło dezorganizacją organu państwowego, a udział pełnomocnika pokrzywdzonej spółki podczas czynności przeszukania świadczył o użyciu niewspółmiernych środków do osiągnięcia zamierzonych celów postępowania przygotowawczego, co wskazuje jednoznacznie na popełnienie przez obwinioną B.S. zarzuconego jej deliktu dyscyplinarnego.

Na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 Ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. 2019.740) skarżący wniósł o zmianę orzeczenia poprzez uznanie obwinionej B.S. prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. winnej popełnienia zarzucanego jej deliktu dyscyplinarnego oraz wymierzenia kary upomnienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Najwyższy w pełni podziela i przyjmuje za własne dokonane przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, jak również prawną ocenę tych ustaleń wskazaną w pisemnych motywach orzeczenia.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że przywołany w odwołaniu zarzut nie stanowi obrazy przepisów prawa materialnego tj. art. 137 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze, gdyż de facto - co wynika z treści samego zarzutu, ale i również z treści uzasadnienia odwołania, skarżący stawia zarzut błędu w ustaleniach faktycznych poprzez błędną ocenę materiału dowodowego. W ocenie Sądu Najwyższego zawarta w wywiedzionym odwołaniu argumentacja stanowi de facto polemikę z prawidłowymi ustaleniami faktycznymi Sądu I instancji. W taki sposób dekodując zarzut zawarty w odwołaniu należy wskazać, że Sąd I instancji nie dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych poprzez błędną ocenę prawidłowo ustalonego stanu faktycznego. Zresztą skarżący nie wskazał na takie okoliczności, które prawidłowość oceny materiału można by podważyć. W uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, wnikliwego, rozważył wszystkie przeprowadzone w toku postępowania dowody i dokonał prawidłowej ich oceny, która doprowadziła do orzeczenia uniewinniającego obwinioną. Sąd Najwyższy podzielając stanowisko Sądu I instancji nie będzie przytaczał okoliczności faktycznych, które stały się przedmiotem zarzutów albowiem byłoby to zbędnym powieleniem uzasadnienia Sądu a quo, gdyż jak to już zaznaczono w pełni aprobe.

W tym miejscu jednakże warto podkreślić, a co nie umknęło Sądowi Dyscyplinarnemu orzekającemu w I instancji, że zgodnie z brzmieniem przepisu art. 137 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze, obraza przepisów prawa stanowiąca podstawę odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora zawiera dwa określenia - oczywista i rażąca. Zatem zachowanie prokuratora, będące podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej, musi realizować łącznie znamiona rażącej i oczywistej obrazy prawa. Wypracowana w orzecznictwie interpretacja tych określeń, w odniesieniu do deliktów dyscyplinarnych prokuratorów, nie budzi wątpliwości. Dla uznania, iż prokurator dopuścił się przewinienia służbowego nie wystarczy, by obraza prawa była tylko oczywista, bądź też by była tylko rażąca, skoro została określona dwoma tymi przymiotnikami, które to dopiero łącznie wyznaczają przedmiotowe znamiona tej postaci przewinienia dyscyplinarnego (wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 2013, SDI 19/13, LEX nr 1363208). Tak w judykatach Sądu Najwyższego-Sądu Dyscyplinarnego dotyczących wymaganych znamion deliktów dyscyplinarnych zarzucanych sędziom, jak i prokuratorom w toczących się przeciwko nim postępowaniach dyscyplinarnych, jak też i w literaturze przedmiotu, od lat konsekwentnie podkreśla się, że obraza przepisów prawa jest oczywista, gdy popełniony błąd jest łatwy do stwierdzenia i bez głębszej analizy można zastosować właściwy przepis, a samo to rozumienie przepisu prawa nie powinno budzić wątpliwości u przeciętnej osoby o kwalifikacjach prawniczych (...)” (wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 2013, SDI 19/13, LEX nr 1363208). Z kolei obraza przepisów prawa jest wtedy rażąca, jeżeli rodzi konsekwencje w postaci narażenia na szwank praw i interesów stron, albo wyrządzenia szkody będącej następstwem decyzji lub działania podjętego przez wykonującego swoje obowiązki służbowe

(wyrok Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej z dnia 9 grudnia 2020 roku, sygn. akt II DSI 60/20, LEX nr 3301964)

Ocena co do oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa, stanowiąca podstawę do przypisania prokuratorowi popełnienia przewinienia służbowego, musi być szczególnie wyważona w odniesieniu do tych decyzji procesowych, które podlegają kontroli sądowej lub instancyjnej i mogą być zaskarżone do prokuratora nadrzędnego lub do sądu. Ocena ta nie może bowiem prowadzić do ubezwłasnowolnienia prokuratora przy samodzielnym prowadzeniu dochodzeń lub śledztw i decyzjach o sposobie ich zakończenia (wyrok Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej z dnia 28 maja 2019 r., sygn. akt II DSI 60/18, LEX nr 2683422).

Zdaniem Sądu Najwyższego, wbrew twierdzeniom skarżącego, w niniejszej sprawie zachowanie obwinionej nie stanowiło oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa, co uniemożliwiało przypisanie jej naruszenia normy wynikającej z przepisu art. 137 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze. Dodatkowo wskazać należy, że trafnie Sąd I instancji wskazał, że postanowienia o żądaniu wydania rzeczy i przeszukaniu zostały podjęte w granicach uprawnień prokuratora i w oparciu o konkretne przepisy prawne i faktyczne, zaś w sytuacji, w której sprawa dotyczy potencjalnego popełnienia przestępstwa przez pracowników instytucji państwowej wywodzenie, że nie istniały żadne przesłanki wskazujące na niemożliwość niewydania przez urzędy państwowe (w których są zatrudnione osoby, których postępowanie przygotowawcze dotyczy) żądanych dokumentów w trybie art. 217 § 1 i 2 k.p.k. jest nieuprawnione i nielogiczne. Jak podkreślił Sąd I instancji za realizację postanowień o żądaniu wydaniu rzeczy odpowiadałyby m.in. osoby, które w zawiadomieniu o przestępstwie wskazane były jako potencjalni sprawcy. Przy tym przebieg zleconych czynności związanych z realizacją postanowień prokuratora nie przebiegał w sposób bezkonfliktowy i bez zastrzeżeń, zatem poprzestanie na samym żądaniu wydania rzeczy bez przeszukania nie dawałoby gwarancji zabezpieczenia dla celów dowodowych niezbędnej dokumentacji. Sąd Najwyższy zauważa również, że prokurator nie może ponosić odpowiedzialności za przebieg czynności, której wykonanie zleca uprawnionemu podmiotowi, i w której to czynności nie uczestniczy.

W ocenie Sądu Najwyższego, nietrafna jest argumentacja skarżącego, w zakresie w jakimi zmierza ona do wykazania, że inaczej należy oceniać czynności prokuratorskie prowadzone wobec podmiotów prywatnych, a inaczej wobec organów państwowych. Na płaszczyźnie wynikających z procedury karnej obowiązków związanych z tokiem postępowania przygotowawczego brak jest podstaw do przyjęcia, iż istnieją podstawy do odmiennej i uzależnionej od rodzaju podmiotu, wobec którego podejmowane są działania, oceny tych czynności. Przyjęcie takiego stanowiska prowadziłoby de facto do wniosku, że w stosunku do organów państwowych nie jest możliwe co do zasady wydanie postanowienia o przeszukaniu bowiem organy te z założenia działają w granicach prawa - w związku z czym brak jest podstaw do przyjęcia, że żądane dokumenty nie zostaną przez taki organ wydane dobrowolnie na podstawie art. 217 § 1 i 2 k.p.k. Takie twierdzenie z jednej strony nie ma podstaw prawnych, gdyż postępowanie karne nie różnicuje podmioty, w stosunku do których można przeprowadzić przeszukanie w ten sposób, że czynności te możliwe są tylko w stosunku do tych, które nie są instytucjami publicznymi. Z drugiej natomiast strony Sąd Najwyższy pragnie zauważyć, że tego typu twierdzenie jest sprzeczne z wiedzą ogólnodostępną, z której wynika, że prokuratura jako organ prowadzący, czy też nadzorujący śledztwa wielokrotnie skutecznie przed sądem wykazywała nieprawidłowości w instytucjach państwowych, których przedstawiciele byli skazywani za przestępstwa urzędnicze prawomocnymi wyrokami skazującymi. Na prokuraturze ciąży więc obowiązek nie tylko równego traktowania podmiotów ale również zabezpieczenia materiału dowodowego w taki sposób, żeby zminimalizować wpływ na jego zniekształcenie. To prokurator decyduje jakie środki prawno-faktyczne są niezbędne aby zebrany materiał dowodowy doprowadził do ustaleń odpowiadających rzeczywistemu przebiegu zdarzeń, które są przedmiotem śledztwa.

Odnosząc się do zarzutu w zakresie w jakim dotyczy on udziału pełnomocnika spółki podczas przeszukania w siedzibie (...) Wojewódzkiego Inspektoratu w B. i Głównego Inspektoratu Farmaceutycznego w W., należy

wskazać, że prawidłowo Sąd *meriti* uznał, że w przedmiotowej sytuacji procesowej nie było podstaw do odmowy zadośćuczynienia wnioskowi pełnomocnika pokrzywdzonego, co do zastrzeżenia swojej obecności przy dokonywaniu czynności niepowtarzalnej, o której dokonanie wnioskował. Zgodnie bowiem z treścią art. 316 § 1 k.p.k. jeżeli czynności śledztwa nie będzie można powtórzyć na rozprawie strony postępowania i ich przedstawiciele należy dopuścić do udziału w czynności. Z kolei z treści przepisu art. 315 §2 k.p.k. wynika, że stronie, która złożyła wniosek oraz jego obrońcy i pełnomocnikowi nie można odmówić wzięcia udziału w czynności, jeżeli tego żądają. Jak to już zaznaczono w tym konkretnie przypadku obwiniona realizowała treść wskazanych przepisów i czynienie jej z tego powodu zarzutu sprowadzającego się do rażącej i oczywistej obrazy prawa jest bezpodstawne.

Na marginesie wskazać należy, że poza przedmiotem niniejszego postępowania pozostaje przywołana w środku odwoławczym kwestia wystosowania przez prokurator B.S. pisma do pełnomocnika pokrzywdzonego dotyczącego wyłączenia jej z dalszego nadzorowania postępowania o sygn. akt I Ds. (...) - na co również słusznie zwrócił Sąd I instancji. Zresztą ten element zachowania obwinionej był przedmiotem innego toczącego się postępowania - na co wskazał w swoim środku odwoławczym skarżący i nie może tym samym być elementem oceny zarzutu, który jest przedmiotem niniejszego postępowania.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy nie uznał odwołania Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla (...) okręgu regionalnego za zasadne i utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

O kosztach postępowania dyscyplinarnego postanowiono w punkcie drugim sentencji wyroku, na podstawie art. 166 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2016 r. poz. 177 ze zm.)